

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

NJ-fakulteten
SLU Vattenforum
Jens Olsson

2020-10-23

Minnesanteckningar dialogmöte Uppsala kommun- SLU om "Hantering av översvämningsrisker från landsbygd till stad, till exempel med avseende på åtgärder i landskapet, förvaltningssystem och finansiella incitament"

1 Tid och plats

19 oktober 2020, kl. 10.00-12.00. Mötet hölls via Teams.

2 Deltagare

Uppsala kommun (UK): Helena Niwong och Zahrah Lifvendahl

SLU: Ingrid Wesström, Sara Bergek, Kevin Bishop, Dennis Collentine och Jens Olsson

3 Välkomna, samverkansavtal UK-SLU, och syfte med mötet

Se presentation i bilaga 1.

Syftet med mötet var att kartlägga möjligheter till samverkan, skapa kontaktytor mellan ingående partners, samt att lägga grunden för framtida samverkansprojekt i ett samarbete som ska gynna alla de deltagande parterna.

4 Kort om SLU:s vattenrelaterade verksamhet (SLU Vattenforum)

Se presentation i bilaga 1.

5 Kort om Uppsala kommuns utmaningar och behov inom hantering av översvämningsrisker

Helena Niwong - Beredskapssamordnare på stadsbyggnadsförvaltningen, Uppsala kommun

Fokus är att förebygga att översvämningar påverkar samhällsstrukturen och människors hälsa. Störst fokus på översvämningar i staden.

Kommunen har gjort en utredning (som inte är helt färdig) om översvämningsrisker i staden.

Zahrah Lifvendahl – samordnare vid stadsbyggnadsförvaltningen, Uppsala kommun

Kommunen har tagit hjälp av inräkningar från MSB om vilket utrymme som finns för att hantera översvämningar för sträckan från Vattholma till Islandsfallet. Man önskar göra samma sak för sträckan Islandsfallet till Ekoln.

I Vattholma har man gjort åtgärder för att minska översvämningsrisker i Vattholmaåns avrinningsområde.

Kommunen har ett stort behov av att kartlägga förutsättningar för utbyggnad av staden givet risker för översvämningar.

På landsbygden, uppströms Uppsala, söker man kunskap om hur översvämningar även påverkar grundvattenbildning och biologisk mångfald.

6 SLU:s expertis, pågående forskningsprojekt och nuvarande samverkan med UK

Se presentationer i bilaga 2.

Ingrid Wesström – institutionen för mark och miljö

Fokus på vattenfördröjande åtgärder i jordbruket. Har utfört pilotstudier i Kalmar län, har skrivit rapporter där man har utvärderat olika åtgärder för att uppehålla vatten i landskapet och utrett konsekvenser av översvämningar på jordbruksmark, samt har bistått Jordbruksverket och MSB med råd kring översvämningar i jordbrukslandskapet. Inger har handlett flertalet studentprojekt där man studerar översvämningsfrågor och vattenupphållande åtgärder i landskapet.

Sara Bergek – institutionen för akvatiska resurser

Jobbar inom *LIFE IP Rich Waters* med ekosystemtjänster och klimatanpassning med fokus på metodik för att identifiera områden dit vatten kan kanaliseras vid höga flöden. Fokusområden är Arbogaån och Bällstaån. Man tittar på var i landskapet man ska vidta åtgärder, med fokus på multifunktionella åtgärder. Har genomfört workshops och intervjuer med avvärdare där man skattat påverkan från olika åtgärder på ekosystemtjänster och hinder/förutsättningar för genomförande.

Kevin Bishop – institutionen för vatten och miljö

Leder projektet *EviWet* som finansieras av Naturvårdsverket och fokuserar på att ta fram evidensbaserade fakta för hur en våtmark bäst fungerar för att tex buffra vatten vid höga flödestoppar. Inom projektet tar man även tillsammans med SMHI fram ett verktyg för beslutsstöd gällande effekter av våtmarker på avrinningsområdesskala. Man studerar även påverkan på landskapets buffringsförmåga av vatten vid höga flöden, samt studerar avdunstning av vatten från våtmarker.

Dennis Collentine – institutionen för mark och miljö

Arbetar tillsammans med Martyn Futter (institutionen för vatten och miljö) i flera syntes och nätverksprojekt kopplat till översvämningar.

WetKit (finansieras av Naturvårdsverket) med syfte att ge lokala aktörer en verktygslåda för att utvärdera och etablera våtmarker i jordbrukslandskapet med fokus på ekosystemtjänster.

Land4Flod (EU Cost Action-nätverk) med fokus på att nätverkande inom EU hur man kan använda privatägd mark på bästa sätt för att minska översvämningsrisker. Här finns medel för att studenter ska kunna göra pilotstudier i jordbruksmark under ca tre veckors tid. Något för Uppsala kommun? Dennis och Martyn är svenska representanter i Land4Flood-nätverket.

BIOWATER (finansieras av Nordforsk) med fokus på att studera effekter på bioekonomi från markanvändning och vattenkvalitet och kvantitet.

Resurser vid institutionen för mark och miljö är för närvarande masterstudenter, en doktorand som fokuserar sitt avhandlingsarbete på våtmarker, samt de projekt som listas ovan.

7 Diskussion om ny/utökad samverkan

Förslag på möjlig framtida samverkan och frågor som behöver besvaras:

- Kan Uppsala kommun ingå i referensgrupper för tex projekt finansierade av Naturvårdsverket.
- Analys av hur olika "mindre avrinningsområden" påverkar översvämningsrisken i Fyrisån.
- SLU deltar gärna i diskussioner som rör aktuella frågor. Kontakta gärna Ingrid Wesström (som är samverkanslektor), även de andra som deltog i mötet vid behov.
- Uppsala kommun köper ofta in utredningar från konsultföretag. Kan SLU involveras här?
- SLU tar gärna emot förslag på ämnen för master- och andra studentarbeten (tex går en kurs under sen vår där Ingrid medverkar och i vilken grupper av fem studenter gör arbeten under några veckor. Se Ingrids presentation).

SLU ställer gärna upp och hjälper kommunen med att formulera relevanta forskningsfrågor för studentarbeten.

- SLU har mycket dialog med länsstyrelsen, men mindre direkt med kommunen. Kommunen har kontakt med länsstyrelsen, framförallt via Fyrisåns vattenförbund.
- Uppsala kommun har en önskan om masterarbeten med fokus på avgränsningar för plan och bygglagen (PBL), samt kunskapshöjande dialog med forskare.
- En handbok om vattenplanering är på gång inom LIFE IP Rich Waters projektet.
- Löpande information om nya rapporter och forskningsresultat från SLU till kommunen. Till exempel gällande fokusområdet Sävjaån och dess avrinningsområde.
- Uppsala Vatten och Avfall AB håller på att ta fram en Skyfallsplan för Uppsala (är vilande under 2020, men planerna ska tas upp igen under 2021).
- Samarbete kring kommunens arbete på landsbygden med fokus på vattenfördröjande åtgärder som fosfordammar och våtmarker.
- Det finns en våtmark i Boländerna på mark som ägs av SLU. Här skulle man kunna initiera studier och samverkan.
- Utflykter med kurser och besökare vid SLU till intressanta objekt i Uppsala kommun.
- Intresse från SLU att följa upp åtgärder som vidtas av Uppsala kommun. Åtgärdsuppföljning är idag en generell brist inom vattenarbetet i Sverige.

Konkreta förslag på framtida samverkan

- Löpande rådgivning från SLU i frågor rörande översvämningsrisker.
- Dialog om inriktning för examens- och studentarbeten vid SLU.
- Uppföljning av genomförda åtgärder där detta är möjligt.
- En gemensam fältutflykt (när Corona lagt sej) till ett intressant studieobjekt i kommunen för intresserade forskare och experter vid SLU och berörda tjänstemän vid Uppsala kommun.